

УДК 681.3

С.О. ГРИНЬ, канд. техн. наук, *П.В. КУЗНЕЦОВ*,
М.І. ГЛАВЧЕВ, канд. економ. наук, НТУ "ХПІ"

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОЛЕ АНТРОПОЕКОСИСТЕМИ ТА ЙОГО ПРОБЛЕМИ

Первые понятия, с которых начинается наука, должны быть ясны и приведены к самому меньшему числу. Тогда только они могут служить прочным и достаточным основанием учения.

Н.И. Лобачевский

Показано, що найбільш важливими питаннями динаміки антропоєкосистеми є проблема інформаційного поля. Запропоновано інформаційні потоки різних рівнів. Установлено взаємозв'язок історичної епохи з науковою чи культурною парадигмою

It Is Shown by that most important questions speakers antropoeocosystem is a problem of information field. Information flows of different levels are Offered. It Is Stated intercoupling the history epoch with scientific or cultural paradigm.

Постановка проблеми і аналіз літератури. Сучасний стан нашої цивілізації ще більш вказує на значимість системи навчання для людини III тисячоліття. У людині повинно бути красивим усе: природна чарівність, розум, фізичний розвиток і обов'язковий відповідний рівень культури. Звідки сучасна людина накопичує знання та інформацію для їх поглиблення? Звісно, що її ми одержуємо завдяки телебаченню, книжкам, але в наш час найбільш привабливим засобом інформації став комп'ютер, який розширив кордони знань про розуміння цінностей всього людства, її антропоєкосистеми – системи, в якій відбувається життєдіяльність людей світу [1, 2].

Найважливішою проблемою динаміки антропоєкосистеми є проблема інформаційного поля. Будь-яка антропоєкосистема займає певний простір та існує на конкретній території, тому при зміні площі змінюється і сама система. Сучасність вказує на те, що розпадаються світові імперії, об'єднані єдиним державним ладом, економікою, історією. На їх місці виникли нові держави і інформація, що циркулювала всередині об'єднаної держави, складала її інформаційне поле, теж змінилася [3, 4].

Мета статті. Розглянути інформаційне поле антропоєкосистеми, запропонувати інформаційні складові та складові застосовності.

Стан інформаційного поля антропоєкосистеми та шляхи вирішення проблеми.

Інформаційне поле антропоєкосистеми формується інформаційними потоками рівнів:

- перший з них – етнічний рівень, тобто, той запас культурних цінностей, що входять в етнічну самосвідомість угруповання і визначають включення його до складу саме цього народу і ніякого іншого;
- другий рівень складають ті знання і уявлення, які пов'язані і входять до сфери обміну та контактів;
- у якості третього рівня можна виділити ті конкретні знання, що накопичені в колективі, що складають повну уяву про свій мікрорайон.

Розуміємо, що Україна пов'язана з вирішенням проблем зміни її інформаційного поля, завдяки того, що вона стала самостійною. Нова наукова картина світу, що представлена фахівцями різних галузей знання, констатує нам складний взаємозалежний, цілісний, непередбачений у своєму розвитку світ. Ми частіше і значно швидше змінювали оточуюче середовище, ніж самих себе, тому й опинилися перед проблемами, що стосуються подальшого існування не тільки угруповання людей України, а всього людства в зміненому ними ж світі. У погоні за нарощуванням технічної цивілізації, людство стало байдужим до процесів, що відбуваються у навколишньому середовищі, байдужим до змін своєї антропоєкосистеми. Виходом з цієї ситуації передбачається вивчення інформаційного поля нової антропоєкосистеми, першим кроком чого є оновлення найконсервативнішої із соціальних систем – системи освіти [5].

У сучасній науковій літературі останніх років зустрічаються непоодинокі думки про те, що “класична” модель освіти, яка була сформульована у XVIII столітті за часів Коменського, Песталоцці, Герберта, Дьюї та інших, вичерпала себе і не відповідає вимогам сьогодення. Проблемний стан в освіті, виявляється передусім, у наявності протиріччя між людиною і сучасною формою культури. Особливість сучасної культури як крайньої форми людського буття, визначається формуванням нового типу раціональності, принципи якого прагнуть з'ясувати фахівці різних галузей науки, використовуючи системний підхід, методи математичного моделювання та інше.

Кожна історична епоха ґрунтується на певній науковій або культурній парадигмі. Але слід зазначити, що саме поняття “парадигма” стало інструментом наукознавства лише у 70-і роки XX століття [1]. Стосовно освіти це поняття використовується для визначення культурно-історичних типів педагогічної практики. У залежності від загально світоглядних уявлень про природу, про просторово-часові характеристики, про причинно-наслідкові зв'язки явлень та речей, про людину та її сутнісні здібності, ціннісні відношення до соціуму, самого себе та інших, формується особлива картина світу і положення людини в ньому, тобто інформаційне поле системи. Отож, комплекс ідей, що окреслює парадигму освіти і безпосередньо відображає загальну картину світу, що властива нашій епосі, складають уявлення про людину, можливості, цілі і завдання освіти.

На перетині ХХ–ХХІ століть, інформаційне поле суспільства потребує вже не стільки інтелектуально розвиненої людини, скільки “людини культури” або “моральносної людини”. У світі так багато інформаційно-технічних засобів, що немає потреби людині переважувати себе постійно зростаючим потоком інформації різної якості – вкрай необхідні вміння користуватися вже набутою людством інформацією, переводити її кількість у нову якість.

Невпинний ріст наукового знання передбачає розвиток інноваційних технологій, щоб транслювати накопичений його об’єм у більш досконалому вигляді через освітні засоби. Стратегічним напрямком реформування освіти в Україні і є активне запровадження інформаційних (комп’ютерних) технологій навчання. Для масового запровадження інформаційних технологій навчання є розв’язання іншої проблеми: психологічно-педагогічна підготовка викладачів до користування інформаційними технологіями навчання, пов’язані з унікальними можливостями сучасних комп’ютерів і телекомунікацій [6, 7].

Хоча інформаційні технології навчання за метою і змістом схожі з традиційними, але форма подачі матеріалу, форма взаємодії викладача та студентів, студентів між собою відрізняються. Це обумовлено специфікою даної технології навчання, можливостями інформаційної мережі Інтернет, її ресурсами. Дидактичними можливостями цієї технології навчання є створення автоматизованих навчальних систем і електронних підручників, конспектів лекцій, тобто комплексу навчально-методичних матеріалів (демонстраційних, теоретичних, практичних, контролюючих) та комп’ютерних програм, що керують процесом навчання [8]. Застосовується нова технологія неконтактної інформаційної взаємодії – віртуальна реальність, що реалізує за допомогою мультимедіа-середовища ілюзію безпосередньої присутності в реальному часі в поданому “електронному світі”.

Сутність комп’ютера полягає в його універсальності, його багатофункціональності, що є запорукою того, що він може задовольнити безліч потреб викладача, студента, підвищити їх науковий світогляд. Успішне вирішення озвучених проблем буде сприяти інтеграції національної системи освіти в наукову інформаційну інфраструктуру людства, інформаційного поля антропоєкосистеми.

Інформаційна складова (визначає компетенції, що стосуються роботи з інформацією у різних її формах і представленнях) представляє собою сукупність наступних умінь та здатностей, котрі можливо представити наступним чином [4]:

1. Вміння визначати інформаційну потребу та предмет дослідження.
2. Вміння використовувати інформацію у професійній діяльності та повсякденному житті.
3. Знання юридичних, правових та економічних норм використання інформації.
4. Вміння здійснювати пошук інформації та використовувати для цього різні інформаційні джерела.
5. Вміння проводити критичний аналіз та оцінку інформації.

Комп’ютерна складова (визначає компетенції, що стосуються роботи з комп’ютерною технікою) визначається таким переліком знань та умінь:

1. Знання теоретичних основ функціонування комп’ютерної техніки.
2. Знання основ збереження інформації та вміння працювати з операційними системами.
3. Вміння працювати з офісними програмами.
4. Знання основ гіпертекстової технології.
5. Вміння працювати в мережі Internet.
6. Вміння працювати з електронною поштою.
7. Вміння працювати з електронними довідниками і базами даних.
8. Вміння працювати із спеціалізованим програмним забезпеченням.

Висновки: таким чином, встановлено, що найбільш важливим питанням динаміки антропоєкосистеми є проблема інформаційного поля. З цією метою запропоновано інформаційні потоки різних рівнів. Встановлено взаємозв’язок історичної епохи з науковою або культурною парадигмою.

Список літератури: 1. *Бондаревская Е.В.* Гуманистическая парадигма личностно ориентированного образования // Педагогика, 1997. – № 4. – С. 11 – 17. 2. *Чертополох А.А.* Инновационные технологии обучения: проблема электронного учебника // Инновации в образовании, 2001. – № 2. – С. 89 – 99. 3. *Леонтьева В., Щербина М.* Компьютеризация и «креативная педагогика» // Высшее образование в России, 2001. – № 3. – С. 138 – 141. 4. *Баловсяк Н.В.* Модель інформаційної компетентності майбутнього фахівця: теоретичний аналіз проблеми // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров’я / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 19–20 травня 2005 р. – Х.: Курсор, 2005. – С. 397 – 404. 5. *Зубарь Г.П., Топтыгин А.Л.* Антропологический подход к формированию личности инженера-руководителя социальных систем // Теория и практика управления социальными системами: философия, психология, педагогика, социология, 2002. – № 2. – С. 96 – 103. 6. *Сіцінський А.С.* Інформатизація освіти – важливий чинник переходу до інформаційного суспільства // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія, 2003. – № 2. – С. 96 – 102. 7. *Биков В.Ю.* Методичні системи сучасних інформаційно-освітніх технологій // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної освіти. Вип. 3. – Х.: НТУ “ХПІ”, 2002. – С. 73 – 83. 8. *Чаплигін О.К.* Про сутність творчого потенціалу людини // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної освіти. Вип. 3. – Х.: НТУ “ХПІ”, 2002. – С. 210 – 213.

Поступила в редакцію 10.10.2005